

Zdzisław Zarzycki

ORCID 0000-0002-4013-886X

Uniwersytet Jagielloński

zdzislaw.zarzycki@uj.edu.pl

KOŚCIÓŁ NATURALNY PRZEJAWEM WOLNOŚCI I TOLERANCJI RELIGIJNEJ W POLSCE¹

WSTĘP

Kościół Naturalny w swojej doktrynie nawiązuje do tzw. religii naturalnych, które mają być pierwotnymi (prehistorycznymi) i zarazem dużo starszymi w stosunku do religii objawionych (np. religii mojżeszowej, buddyzmu, chrześcijaństwa, islamu)². Religie naturalne według swoich wyznawców istnieją od zawsze, chociaż niektórzy uważają, że istniały już około 500 tys. lat temu, bo pojawić się miały wraz z początkami rodzaju ludzkiego.

„Kościół Naturalny swój początek ma w chwili, gdy Stwórca dokonał dzieła stworzenia pierwszej istoty rozumnej. Człowiek jako dzieło Stwórcy posiada w sobie życiodajną część tej siły stwórczej. Wszystko wraz z czym zostaliśmy

- ¹ Wiktor Fernecki artykułem pt. *Tajemniczy nowy kościół* w dzienniku „Rzeczpospolita” nr 33, z 10 lutego 2022 r. (czwartek), (<https://archiwum.rp.pl/artukul/1467605-Tajemniczy-nowy-kosciol.html>; dostęp: 10 lutego 2022), był jednym z pierwszych, który zauważył fakt zarejestrowania w Polsce Kościoła Naturalnego i za nim pojawiło się szereg innych publikacji prasowych, internetowych oraz będą się pojawiać i naukowe. Niniejsza publikacja powstała na podstawie mojego referatu pt. *Kościół Naturalny – przejawem wolności i tolerancji religijnej w Polsce*, który wygłosiłem 25 maja 2022 r. w Wi-grach na XIX Ogólnopolskim Sympozjum Prawa Wyznaniowego pt. *Dopuszczalne i niedopuszczalne ograniczanie wolności przekonań i kultu*. Na tym samym sympozjum referat pt. *Wolność publicznych zgromadzeń związków wyznaniowych na przykładzie Kościoła Naturalnego w Polsce* wygłosił dr Konrad Zamirski. Należy zauważyć, że całą procedurę rejestracyjną Kościoła Naturalnego przeprowadzili pracownicy Wydziału Rejestru Kościołów i Innych Związków Wyznaniowych w Departamencie Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (dalej: MSWiA, organ rejestrowy) przy ul. Stefana Batorego 5 w Warszawie. Opierając się na dostępie do informacji publicznej, otrzymałem i w niniejszej publikacji wykorzystałem materiały (wprost lub po kompilacjach albo po przetworzeniu) Komitetu Założycielskiego Kościoła Naturalnego zdeponowane w organie rejestrowym (dalej: materiały z DWRMNiE). W miarę możliwości starałem się zachować oryginalną pisownię i treść tych dokumentów. Artykuł uwzględnił stan prawny na dzień 16 października 2022 r.
- ² O wpływie religii naturalnej i objawionej głośno w swoim czasie kazanie w Oxfordzie wygłosił późniejszy kardynał John H. Newman 13 kwietnia 1830 r., zob. J.H. Newman, *The Influence of Natural and Revealed Religion Respectively* [w:] tegoż, *Fifteen Sermons preached before the University of Oxford*, Londyn 1896, s. 28.

stworzeni na tej ziemi zostało również uformowane i stworzone dla nas i posiada te same elementy stworzenia – iskrę Stwórcy. Jako istoty rozumne dostrzegamy łączącą nas więź z każdym z elementów otaczającej nas natury. Stwórca kocha nas bezgranicznie, nie ocenia nas, nie sądzi i nie karze, a grzech, śmierć i strach to wymysł ludzkiego umysłu. Żyjąc w zgodzie z naturą, jej cyklami życia, szanując ją, pielęgnując i korzystając z jej dobrodziejstw doznajemy łączności ze Stwórcą i zbliżamy się do Niego. Im większe są nasze więzi z naturą tym bliżej Stwórcy się znajdujemy, a nasze życie staje się harmonijne i zgodne z uniwersalnymi, niepodważalnymi, niezbywalnymi prawami natury. Wypełnia się ono miłością, spokojem wewnętrznym i współczuciem do innych, a ponieważ co wewnątrz nas to i na zewnątrz nas, te zmiany prowadzą do poprawy i harmonii życia na całym świecie”³.

Jest rzeczą powszechnie znaną, że brakuje odpowiednich przekazów świadczących o dawnych sposobach uprawiania tego typu kultów religijnych. Wszystko oparte jest na zwyczajach, domysłach i przypuszczeniach oraz tradycji przekazywanej z pokolenia na pokolenie. Święte księgi nie istnieją, a jeżeli już, to raczej jako spisy (i opisy) owych tradycji kultów występujących w obrębie tych systemów. Niemniej religie naturalne różnie pojmują istotę boskości (*sacrum*)⁴. Konkretny kult religijny nie musi obejmować wszystkich zjawisk naturalnych występujących w przyrodzie, choć do najczęściej występujących możemy zaliczyć kult: sił przyrody, żywiołów (ognia, gromów, wody, wiatru i mgły), zwierząt, roślin, herosów, rzemiosł, Ziemi (kult agrarny, kult Gai), Słońca (solarny)⁵, Księżyca (lunarny) lub innych planet, Wielkiej Bogini (Pramatki), przodków, płodności itp. W religiach naturalnych spotyka się często występującą mieszanekę różnych kultów.

I. HISTORIA KOŚCIOŁA NATURALNEGO W POLSCE

Historia Kościoła Naturalnego w Polsce sięga roku 1995. Wtedy to grupa 21 osób, którą łączyły więzy towarzysko-zawodowe, spotkała się na plaży w Gdańsku (w tzw. świętym kręgu) w drugiej połowie czerwca (w czasie przesilenia letniego)

- 3 Materiały z DWRMNiE, Informacja na temat etapów tworzenia organizacyjnego i metodach działania Kościoła Naturalnego na terytorium RP.
- 4 Zob. T. Doktor, *Nowe ruchy religijne i parareligijne w Polsce. Mały Słownik*, Warszawa 1999, s. 76 i 98–99; M. Libiszowska-Zółtkowska, *Nowe ruchy religijne w zwierciadle socjologii*, Lublin 2001. Autorzy ci nie wymieniają wprost osobnej religii naturalnej ani tym bardziej Kościołów naturalnych.
- 5 Przykładem może być związek wyznaniowy Wyznawców Słońca, zarejestrowany w Polsce 14 października 2013 r. pod nr 176 w dziale „A” Rejestru Kościołów i innych związków wyznaniowych. Przy okazji można przywołać pojawiające się w Internecie informacje na temat niektórych członków, także współzałożycieli Kościoła Naturalnego, jakoby mieli być wcześniej relegowani ze wspólnoty religijnej Wyznawców Słońca lub też że są rozłamowcami z tej wspólnoty; zob. W. Ferfecki, *Pytania o Kościół Naturalny*, <https://www.rp.pl/spoleczenstwo/art35688361-pytania-o-kosciol-naturalny> [dostęp: 15 maja 2022].

Kościół Naturalny przejawem wolności i tolerancji religijnej w Polsce

na tygodniowe modlitwy, rozmowy i medytacje. Celem tego spotkania było duchowe połączenie się uczestników z siedmioma naturalnymi żywiołami ziemskimi. Spotkania czcicieli zjawisk i kultów naturalnych miały początkowo charakter spontaniczny i odbywały się w razie potrzeby, zwykle cztery–sześć razy do roku, w największe ich święta i przesilenia. Spotkania te z czasem przybrały charakter religijny⁶.

Z dokumentów rejestrowych możemy się dowiedzieć, jak wyglądała dotychczasowa praktyka szerzenia wiary.

„Wspólnota Kościoła Naturalnego w ostatnich latach szerzyła wiarę na spotkaniach, wiecach między innymi: Słowian⁷, sławian, ariów, Lechitów, konwentach wiedzy alternatywnej, zlotach religii etnicznych, które odbywają się w różnym czasie i różnych miejscach w Polsce oraz za granicą. Każde z tych spotkań było ważne, gdyż znajdowały się osoby, które przystąpiły do naszej wspólnoty albo ze względu na to, iż ich przekonania są tożsame z tymi wyznawanymi przez wspólnotę, albo dlatego, że są zagubieni i poszukują miejsca aby odnaleźć sens istnienia oraz wsparcie innych w tym dążeniu do prawdy. Celem Kościoła jest zbliżenie się do Stwórcy poprzez obcowanie i życie w zgodzie z naturą i według jej niezmiennych i niezbywalnych praw”.

II. PROCES REJESTRACYJNY KOŚCIOŁA NATURALNEGO (2018–2021)⁸

Zwykle w procesie rejestracyjnym Kościoła lub innego związku wyznaniowego wymaga się, żeby wspólnota religijna mogła wykazać się dłuższą tradycją istnienia i działania. Wydaje się, że w przypadku omawianej wspólnoty wymóg ten został spełniony. Okazało się, że po prawie 23 latach faktycznej działalności wśród jego wyznawców permanentnie dojrzewała decyzja o potrzebie sformalizowania wspólnoty religijnej zgodnie z prawem polskim (wyznaniowym).

Przełomem dla dalszego instytucjonalnego bytu tej wspólnoty religijnej było spotkanie wiernych na plaży w Gdańsku podczas przesilenia w czerwcu 2018 r. Zadania inicjującego procedurę rejestracyjną podjęła się Hanna Czubek. Pół roku później, na kolejnym spotkaniu, w dniach od 10 do 13 grudnia 2018 r.

⁶ Materiały z DWRMNiE, Informacja na temat etapów..., dz. cyt.

⁷ Ustalono, że na początku Słowianie wierzyli w siły otaczającej ich przyrody, ale także w Słońce, niebo, ogień. Zob. A. Gieysztor, *Mitologia Słowian*, Warszawa 1982, s. 94; A. Szyjewski, *Religia Słowian*, Kraków 2003, s. 95.

⁸ Procedura rejestracyjna została określona w Ustawie z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, tekst jedn. Dz. U. z 2022 r., poz. 1435, oraz Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 1999 r. w sprawie rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych, Dz. U. Nr 38, poz. 374 przy zastosowaniu przepisów Ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, tekst jedn. Dz. U. z 2021 r., poz. 735 ze zm.

przyjęto pierwszy ramowy projekt statutu Kościoła Naturalnego i spisano jego doktrynę. Dokumenty te były później wielokrotnie poprawiane z własnej inicjatywy przedstawicieli wspólnoty religijnej, jak i na żądanie organu rejestrowego.

28 grudnia 2018 r. do organu rejestrowego wpłynął pierwszy „wniosek” o rejestrację Kościoła Naturalnego, ale nie mógł być pozytywnie rozpatrzony, bo nie spełniał wymogów stawianych przez prawo polskie⁹.

Podczas kolejnego spotkania omawianej wspólnoty religijnej w dniach 25–27 kwietnia 2019 r. wybrano pięcioosobowy Komitet Założycielski w składzie: Hanna Czubek (przedstawiciel Kościoła Naturalnego), Magdalena Czubek, Radosław Czubek, Tomasz Huta i Wojciech Bartosik (art. 18 ust. 2 statutu Kościoła Naturalnego). Ustanowiono też pełnomocnika w osobie adwokat Agnieszki Żabickiej¹⁰, której powierzono obowiązek reprezentowania Komitetu i wszelkie sprawy formalno-prawne, łącznie z dopracowaniem wniosku, projektem statutu Kościoła i innych, a także złożenie dokumentów rejestracyjnych w MSWiA.

O wielu istotnych brakach w początkowo złożonej dokumentacji rejestracyjnej niech świadczy (wybiórczo) treść pisma organu rejestrowego z dnia 24 października 2019 r. skierowanego do adwokat A. Żabickiej, w którym domagano się uzupełnienia w terminie dwóch miesięcy (do 30 grudnia 2019 r.) prawie wszystkich dokumentów dotychczas przez nich złożonych.

Z redakcją treści zmodyfikowanego wniosku o wpis do Rejestru Kościołów i innych związków wyznaniowych¹¹ i innych dokumentów¹² pełnomocniczka

- 9 Materiały z DWRMNiE. Pierwszy wniosek o wpis Kościoła Naturalnego do Rejestru Kościołów i innych związków wyznaniowych wpłynął pocztą elektroniczną do organu rejestrowego i został podpisany (poprzez ePUAP) przez Tomasza Hutę, członka Komitetu Założycielskiego i późniejszego członka Rady Kościoła. Nie spełniał on jednak wymogów prawa, podobnie zresztą jak i kolejno wpływające pisma. Po wielokrotnej wymianie korespondencji pomiędzy członkami Komitetu Założycielskiego (i ich pełnomocnikami) a urzędnikami organu rejestrowego kolejny wniosek o wpis do Rejestru (datowany na 22 września 2019 r.) złożono 25 września 2019 r., ale i tenże nie spełnił wymogów formalnych. Należy przy tym zauważyć, że członkowie Komitetu Założycielskiego Kościoła Naturalnego na pewnym etapie procedowania zwrócili się o pomoc prawną do znanej warszawskiej kancelarii prawnej.
- 10 Wpisana do Okręgowej Rady Adwokackiej w Rzeszowie.
- 11 W piśmie przewodnim napisano tak: „My, niżej podpisani członkowie Komitetu Założycielskiego Kościoła Naturalnego, powołując się na zalegające w aktach sprawy, uprzednio złożone do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji dokumenty, wnosimy o wpis Kościoła Naturalnego z siedzibą w Gdańsku (80-122), ul. Kartuska 191a do Rejestru Kościołów i Innych Związków Wyznaniowych”, zob. Materiały z DWRMNiE, Pismo Komitetu Założycielskiego Kościoła Naturalnego z dnia 26 listopada 2020 r., DWRMNiE-WROOA-65350-1/2019.
- 12 Wśród 5 załączników do wniosku znalazły się: 1) statut; 2) informacja o dotychczasowych formach życia religijnego i metodach działania Kościoła Naturalnego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; 3) doktryna; 4) oświadczenia osób, co do których stwierdzono braki lub rozbieżności w zakresie adresu zamieszkania lub dokumentu tożsamości i 5) oświadczenie Komitetu Założycielskiego w przedmiocie sprostowania protokołu z wyboru Komitetu Założycielskiego. Ponadto w piśmie przewodnim napisano: „b) w załączeniu przedkładamy podpisaną przez Komitet Założycielski informację o dotychczasowych formach życia religijnego i metodach działania Kościoła Naturalnego

Kościół Naturalny przejawem wolności i tolerancji religijnej w Polsce

Komitetu poradziła sobie dość sprawnie, bo złożyła go ostatecznie 13 grudnia 2019 r.¹³ Znacznie trudniej było przedłożyć „oświadczenia co najmniej 100 członków Kościoła Naturalnego w przedmiocie prawidłowego brzmienia protokołu z wyboru Komitetu Założycielskiego”¹⁴. Adwokat Żabicka zaproponowała wówczas wydłużenie w tym celu terminu do 31 marca 2020 r. Niemniej organ rejestrowy nadal nie był usatysfakcjonowany treścią przedłożonych dokumentów, bo pismem z dnia 23 października 2020 r. wezwał pełnomocniczkę Komitetu Założycielskiego o uzupełnienie dokumentacji rejestrowej.

Po około miesiącu ponownego kompletowania dokumentacji, w odpowiedzi na powyższe wezwanie, 26 listopada 2020 r. pełnomocniczka Komitetu przedłożyła kolejny raz zmieniony statut i inne pisma¹⁵. Z ich treści wynika, że organ rejestrowy dość wnikliwie badał przesłanki konieczne do zarejestrowania wspólnoty religijnej, zaś przedstawiciele wspólnoty religijnej wykazywali się determinacją i kreatywnością. Otóż w piśmie przewodnim napisano wówczas tak¹⁶:

„My, niżej podpisani członkowie Komitetu Założycielskiego Kościoła Naturalnego, [...] przedkładamy zmieniony statut Kościoła Naturalnego, doktrynę oraz wyjaśnienia dotyczące etapów tworzenia organizacyjnego z punktu widzenia wyznawania i szerzenia wiary religijnej, metodach działania Kościoła na terytorium RP do momentu podjęcia decyzji o wystąpieniu z wnioskiem o uzyskanie przez Kościół osobowości prawnej. Jednocześnie w związku

na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zawierająca genezę i specyfikę rejestrowanej wspólnoty religijnej na terenie RP, najważniejsze etapy jej tworzenia organizacyjnego z punktu widzenia wyznawania i szerzenia wiary religijnej, wskazującą czasokres i miejsca spotkań członków Kościoła Naturalnego, które przyczyniły się do ściślejszego formowania wspólnoty, dotychczasowe kroki mające na celu sformalizowania i legalizację wspólnoty, metody działania Kościoła na terytorium RP do momentu podjęcia decyzji o wystąpieniu z wnioskiem o uzyskanie przez Kościół osobowości prawnej; c) w załączeniu przedkładamy dokument opisujący cele, źródła i zasady doktrynalne oraz obrzędy religijne Kościoła Naturalnego (zawierający poglądy dotyczące natury i cechy charakterystyczne sfery *sacrum* oraz jej osobowych postaci, wykazujący stosunek do *sacrum*, określający system wierzeń i praktyk oraz określający relację pomiędzy sferą *sacrum* (świętością) i sferą boską a Kościołem (doktryna)”; zob. Materiały z DWRMNiE; Wniosek o wpis do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych z 13 grudnia 2019 r., DWRMNiE-WROOA-65350-172019.

¹³ Dokumentacja wnioskowa do organu rejestrowego wpłynęła 19 grudnia 2019 r.

¹⁴ Dalej napisano: „Informujemy, że podjęliśmy starania aby uzyskać przedmiotowe oświadczenia, jednak dotrzymanie wskazanej przez MSWiA daty 30 grudnia 2019 roku (data upływu wyznaczonego 2-miesięcznego terminu) nie będzie możliwe z uwagi na fakt, iż pozyskanie oświadczeń wymaga dużego zaangażowania zarówno ze strony Komitetu Założycielskiego jak i członków Kościoła Naturalnego. Mając na uwadze powyższe, wnosimy o wydłużenie terminu do dnia 31 marca 2020 roku”; zob. Materiały z DWRMNiE; Wniosek o wpis do rejestru..., dz. cyt.

¹⁵ W wykazie załączników znalazły się: 1) statut; 2) doktryna oraz informacja na temat etapów tworzenia organizacyjnego z punktu widzenia wyznawania szerzenia wiary religijnej, metodach działania Kościoła na terytorium RP do momentu podjęcia decyzji o wystąpieniu z wnioskiem o uzyskanie przez Kościół osobowości prawnej. Poprawione dokumenty wpłynęły do Kancelarii Głównej MSWiA 9 grudnia 2020 r.

¹⁶ Materiały z DWRMNiE, Pismo Komitetu Założycielskiego..., dz. cyt.

z wezwaniem MSWiA do przedłożenia zdjęć dokumentujących uroczystości oraz spotkania członków Kościoła Naturalnego, wskazujemy, że Kościół Naturalny nie dokumentuje fotograficznie tych wydarzeń. Kościół Naturalny informuje, że kolejne święto Kościoła Naturalnego – Wigilia – będzie miało miejsce w dniu 22 grudnia 2020 roku, godz. 11:45 w Gdańsku na plaży Brzeźno, wejście numer 55 (z zachowaniem obowiązującego reżimu sanitarnego). Komitet Założycielski Kościoła Naturalnego zaprasza przedstawicieli Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji na udział w Wigilii [...]”.

Z kolei na końcu pisma-odpowiedzi (s. 7)¹⁷ napisano:

„Wszelkie wyjaśnienia w aspekcie sacrum i profanum zostały przedstawione obszernie kilkakrotnie w korespondencji z Ministerstwem – i jest to już wszystko co jesteśmy w stanie słowami określić i opisać. Reszta jest składniową naszej wiary i jako takie nie jest możliwe do określenia – właśnie na tym polega [nasza – Z.Z.] wiara, że nie można do końca określić i sprecyzować tego co czujesz ani tym bardziej tego zmaterializować. Jeśli coś jest zmaterializowane, to nie jest już wiarą lecz wiedzą. Wszelkie kolejne ewentualne naciski ze strony MSWiA z koniecznością jeszcze dodatkowych wyjaśnień w tych aspektach będą wymuszeniami na nas do tworzenia fałszywej doktryny”.

Trwający bez mała trzy lata proces rejestracyjny omawianej wspólnoty ostatecznie zakończył się wydaniem przez ministra spraw wewnętrznych i administracji¹⁸ 3 grudnia 2021 r. decyzji (znak: DWRMNiE-WROOA-65350-1/2019) o rejestracji Kościoła Naturalnego¹⁹. W czasie procedury rejestracyjnej mieliśmy do czynienia z wielokrotnym przedłużaniem dwumiesięcznego terminu (procesu) rejestracyjnego i tzw. ucieraniem projektu statutu i wielu innych dokumentów wymaganych przez prawo polskie. Organ rejestrowy wielokrotnie żądał poprawy lub uzupełnienia dokumentów, jednak nie skorzystał z opinii biegłych, np. religioznawców, co do charakteru kultu religijnego, który miał być podstawą nowo tworzonego Kościoła Naturalnego²⁰.

Jak już nadmienilem, procedura rejestracyjna została zakończona z chwilą wydania. Po uostatecznieniu się decyzji minister dokonał wpisu w dziale „A” Rejestru Kościołów i innych związków wyznaniowych pod numerem 190

¹⁷ Tamże.

¹⁸ Ministrem był wówczas Mariusz Kamiński z Prawa i Sprawiedliwości.

¹⁹ Statut Kościoła Naturalnego zawiera preambułę i 35 artykułów (skumulowanych w 7 rozdziałach). Treść statutu uzyskałem od organu rejestrowego i zamieszczam go w bieżącym numerze „Przeglądu Prawa Wyznaniowego”.

²⁰ Wiemy, że takie opinie były potrzebne chociażby w procesie rejestracyjnym pastafarian (czcicieli Kościoła Latającego Potwora Spaghetti w Polsce) i ich konkluzje przeważały o wydaniu decyzji negatywnych; zob. P. Rączka, J. Zemla, *Procedura rejestracji kościołów i innych związków wyznaniowych w Polsce na przykładzie wspólnoty Kościoła Latającego Potwora Spaghetti – studium administracyjno-prawne*, „Studia Prawnicze” 2019, nr 3(219), s. 7–35.

Kościół Naturalny przejawem wolności i tolerancji religijnej w Polsce

(i z liczbą porządkową 170). Wówczas był to najmłodszy związek wyznaniowy zarejestrowany w Polsce na 190 podmiotów tego typu²¹.

Przedstawiciele Kościoła Naturalnego tak napisali do organu rejestrowego w sprawie rejestracji ich wspólnoty religijnej:

„Kościół organizacyjnie nie jest celem samym w sobie, jednakże zajmuje ważne miejsce w hierarchii ważności dla człowieka. W sposób samoistny i niezauważalny, zgodnie z zasadą przyciągania się podobieństw, pojawiały się kolejne osoby w naszym gronie, które przedstawiały te same wartości. [...] Rozwój Kościoła Naturalnego następował i następuje w sposób samoistny, i jest to zasługa wszystkich wyznających wartości Kościoła Naturalnego. Wspólnota powiększa się o nowych członków poprzez spotkania, wiece, rozmowy z ludźmi, którzy również poszukują sensu istnienia i drogi do Stwórcy”²².

III. NAZWA KOŚCIOŁA

Kościół Naturalnego nie można mylić z ruchami religijnymi o charakterze rodzimowierczym czy neopogańskim w Polsce (np. Rodzimy Kościół Polski i Polskim Kościołem Słowiańskim – obydwie zarejestrowano w 1995 r. – Rodzimą Wiarą zarejestrowaną w 1996 r. i Zachodniosłowiańskim Związkiem Wyznaniowym „Słowiańska Wiara” zarejestrowanym w 2009 r.)²³.

Konfesyjność Kościoła Naturalnego, jak i sama nazwa, są oryginalne i niespotykane na tle wszystkich obecnie, jak i kiedyś działających w Polsce Kościołów i innych związków wyznaniowych. Do tej pory nie mieliśmy do czynienia w istocie z nowym ruchem religijnym, który w swojej doktrynie, kulcie i dogmatach odwoływałby się tak szeroko do religii naturalnych. Z drugiej strony mamy tu dostrzegalne zabarwienia konfesyjne z innych religii, tj. chrześcijaństwa, buddyzmu, a nawet hinduizmu.

Sama nazwa „Kościół Naturalny” też jest niespotykana w dotychczasowej praktyce polskiego prawa wyznaniowego. W tym miejscu muszę wspomnieć, że jest pewną zasadą w polskim porządku prawnym, że termin „Kościół”, pochodzący od łacińskiego *Ecclesia*²⁴, zarezerwowany jest dla tych wspólnot religijnych, które mają rodowód (konfesyjność) chrześcijański. Przykładów jest aż nadto i przytaczać ich nie trzeba, bo to jest wiedza notoryjna.

²¹ 17 maja 2022 r. pod pozycją nr 171 w Dziale „A” Rejestru wpisano Chrześcijańską Wspólnotę Braterską z siedzibą władz kościelnych we Wrocławiu i jest to 191 związek wyznaniowy w Polsce.

²² Materiały z DWRMNiE, Informacja na temat etapów..., dz. cyt.

²³ W okresie przedwojennym (i powojennym) w Polsce działał Neopogański Ruch Zadruga; zob. B. Grott, *Jan Stachniuk i neopogański ruch Zadruga. Dzieje okupacyjne i powojenne*, „Nomos” 1994, nr 5–6, s. 123–144.

²⁴ *Słownik łacińsko-polski dla prawników i historyków*, oprac. J. Sondel, Kraków 1997, s. 317–318.

Dotychczas w polskim porządku prawnym od tej zasady wyłamały się bodajże dwie wspólnoty religijne, które mają konfesyjność niechrześcijańską, tj. rodzimowierczą lub neopogańską, a w ich nazwie indywidualnej widnieje „Kościół”. Są to: Rodzimy Kościół Polski i Polski Kościół Słowiański – zarejestrowane odpowiednio pod numerem 95 i 98 w dziale „A” Rejestru.

Zatem Kościół Naturalny byłby trzecim w tym wyjątkowym gronie, i zapewne nieostatnim²⁵. Znakomita większość wspólnot religijnych w Polsce o konfesyjności niechrześcijańskiej przybierała sobie nazwy indywidualne bez wyróżnika „Kościół”, jak²⁶: „szkoła”, „związek”, „ruch”, „stowarzyszenie”, „misja”, „wspólnota”, „wiara”, „zakon”, „zgromadzenie”, „instytut”, „towarzystwo”, „uniwersytet”, „instytut”, „gmina”, „liga”, „ośrodek”, „wyznawcy” itd.

IV. PODSTAWOWE INFORMACJE O KOŚCIELE NATURALNYM, JEGO DOKTRYNIE I SPOSOBACH SPRAWOWANIA KULTU RELIGIJNEGO²⁷

PODSTAWOWE INFORMACJE O KOŚCIELE NATURALNYM

Ze statutu Kościoła wiadomo, że obszarem jego działania jest terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ale i możliwe jest działanie poza jej granicami, jeżeli pozwalać będą na to normy prawa międzynarodowego lub umowy. Kościół i jego wierni uznają prawo naturalne za nadrzędne, ale z poszanowaniem prawa międzynarodowego i polskiego. Osobowość prawa polskiego (cywilnego) ma

- ²⁵ Do tego grona można by zaliczyć także Kościół Panteistyczny „Pneuma” pod nr 117, zarejestrowany w 1996 r.
- ²⁶ Przykładowo są to: Szkoła Zen Kwan Um w Polsce pod nr 12, zarejestrowana w 1990 r.; Związek Buddyjski Khordong w Polsce (nr 91, 1994 r.); Ruch Świadomości Babadzi Herakhandi Samadź (nr 37, 1990 r.); Medytacyjne Stowarzyszenie Najwyższej Mistrzyni Czing Hai w Polsce (nr 78, 1994 r.); Misja Buddyjska – Trzy Schronienia w Polsce (nr 97, 1995 r.); Międzynarodowa Wspólnota Dzogcennamdaglin (nr 92, 1994 r.); Wiara Bahá’í (nr 69, 1992 r.); Zachodni Zakon Sufi w Polsce (nr 59, 1991 r.) czy też Zakon Braci Zjednoczenia Energetycznego (nr 131, 1997 r.); Islamskie Zgromadzenie Ahl-ul-Bayt (nr 53, 1990 r.); Instytut Wiedzy o Tożsamości „Misja Czaitanii” (nr 49, 1990 r.); Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny (nr 37, 1990 r.); Światowy Uniwersytet Duchowy Brahma Kumaris w Polsce (nr 22, 1990 r.); Instytut Śardza Ling (nr 168, 2008 r.); Niezależna Gmina Wyznania Mojżeszowego (nr 150, 2000 r.); Liga Muzułmańska w Rzeczypospolitej Polskiej (nr 158, 2004 r.); Ośrodek Wietnamskiego Buddyzmu w Polsce (nr 181, 2015 r.); Wyznawcy Słońca (nr 176, 2013 r.).
- ²⁷ Cytaty i wątki w tym podpunkcie mojego artykułu pochodzą z niepublikowanych Materiałów z DWRMNiE oraz statutu Kościoła Naturalnego; zob. Materiały DWRMNiE, Doktryna oraz informacja o na temat etapów tworzenia organizacyjnego z punktu widzenia wyznawania szerzenia wiary religijnej, metodach działania Kościoła na terytorium RP do momentu podjęcia decyzji wystąpieniu z wnioskiem o uzyskanie przez Kościół osobowości prawnej, 26 listopada 2020 r. Statut Kościoła Naturalnego niczym szczególnym się nie wyróżnia co do formy. W treści jest zbliżony do innych statutów wielu nowych ruchów religijnych, chociaż uwzględniła specyficzne i oryginalne rozwiązania nawiązujące do religii naturalnej, prawa naturalnego, deklaracji, kultu wiary itd.

Kościół Naturalny przejawem wolności i tolerancji religijnej w Polsce

Kościół Naturalny jako całość oraz poszczególne jego Gminy Wyznaniowe. Organami ww. osób prawnych dla Kościoła są: Naczelna Kościoła i Rada Kościoła, zaś dla Gminy Wyznaniowej jest to Przełożony/a Gminy Wyznaniowej.

Z preambuły do statutu dowiadujemy się, że „Kościół Naturalny powołany zostaje, aby głosić i szerzyć odwieczne, pierwotne, niezienne i przyrodzone prawa boskie, zawarte w naturze jako jedyną prawdę otrzymaną w darze jako dzieło Stwórcy Wszechświata. Wspólnota ta zrzesza ludzi suwerennych, którzy uznają nad sobą wyłącznie Stwórcę i jego sąd oraz jego prawa naturalne jako jedyną prawdę i drogę życia, przy czym Wspólnota Kościoła Naturalnego działa z poszanowaniem najwyższego normatywu międzynarodowego i państwowego prawa. Wierni Kościoła uznają równość tych praw wobec wszystkich członków wspólnoty ludzkiej. Uznają miłość, troskę, wiedzę i jej zrozumienie, wolność fizyczną, psychiczną (zgodnie z Powszechną Deklaracją Praw Człowieka) wolność sumienia, wrodzone poczucie sprawiedliwości, szacunku i godności, jako elementy konieczne i niezbędne do osiągnięcia i utrzymania porządku świata”.

SACRUM W KOŚCIELE NATURALNYM

Wierni Kościoła Naturalnego oddają cześć, modlą się i wierzą w monoteistycznego stwórcę świata (nazywanego w innych religiach „bogiem”)²⁸. Pomimo że jest dla nich najwyższym sacrum, to nie oczekuje od nich „bałwochwalstwa i idolactwa”, bo nie ocenia niczych uczynków i tym samym nie zsyła nikogo do piekła ani nie wysyła do nieba. Wierzą, że każdy człowiek został stworzony przez stwórcę i że ma duszę nieśmiertelną. Formą komunikowania się człowieka ze stwórcą jest codzienna modlitwa jako dowód „uczucia miłości, bezpieczeństwa i spokoju”. Kultywowanie miłości „do samego siebie i drugiej istoty” jest konieczne, bo „wiara i postrzeganie sacrum jest jak miłość matki do dziecka”.

Za „drugą istotę” wyznawcy uważają nie tylko ludzi, ale wszystko to, co stworzył stwórca, np. „las, ale i drzewo, dom, rośliny, zwierzęta, pole, łąki, łany zboża, ale i źdźbło trawy, niebo, całą planetę ziemię, ale i najmniejszy kamień”. Świat został stworzony dla człowieka po to, żeby „żył w symbiozie ze światem i szacunkiem do niego, jako przejawu Stwórczej miłości i woli. Każda istota żywa, bo ma duszę, bo jest cudem stworzenia Bożego i jest swego rodzaju świętością, zasługuje na pełen szacunek jako dzieło i element Stwórcy”.

²⁸ Zob. R. Sztuchmiller, *Kult religijny* [w:] A. Mezglewski (red.), *Leksykon prawa wyznaniowego*. 100 podstawowych pojęć, Warszawa 2014, s. 193–204.

UNIWERSALNE PRAWA STWÓRCY

W Kościele Naturalnym stwórca jest „pierwotnym źródłem wszystkiego, przyczyną wszystkich przyczyn, która sama nie ma przyczyny”. Jest wieczną i bezkresną doskonałością, miłością, dobrocią i porządkiem.

„Istnieje pięć uniwersalnych Praw Stwórcy, które dotyczą każdego człowieka oraz każdej istoty żywej:

1. Prawo do życia i rozwoju
2. Prawo do własności
3. Prawo do wolności osobistej
4. Prawo do samoposiadania (wolność od niewoli)
5. Prawo do owoców swojej pracy”.

Uniwersalny charakter praw stwórcy decyduje o tym, że zostały one nadane przez niego w chwili stworzenia świata i są niezmieniane, jako prawa naturalne utrzymujące świat w harmonii. W dodatku „wszyscy ludzie wobec Stwórcy są równi dla tego prawa i dary Stwórcy są równe wobec każdej istoty stworzonej”. Zadaniem człowieka, jako istoty rozumnej, jest przestrzeganie zasad relacji międzyludzkich i moralności oraz indywidualna odpowiedzialność za własne czyny i myśli. Oczywiście człowiek ma „osobisty dostęp do wszelkich praw naturalnych Stwórcy i tym prawom podlega w sposób nadrzędny, bez prawa do ich ingerencji i modyfikacji”.

Według doktryny Kościoła Naturalnego każdy wierny powinien przestrzegać tzw. czterech „podpór dobroci” i 10 „dróg rozwoju dobroci”. Cztery „podpory dobroci” są podstawą ogólnoludzkiej moralności i prowadzą do oświecenia człowieka. Zaliczają się do nich: miłosierdzie (okazywane wszystkim), zasada czystości (zewnętrznej i wewnętrznej), kontrola zmysłów i prawdomówność. W celu osiągnięcia zrozumienia oraz wewnętrznej dobroci należy przestrzegać i żyć według 10 „dróg rozwoju dobroci:

1. Największym przewodnikiem dobroci jest czysta woda i czysty pokarm.
2. Miejsce zamieszkiwania: w czystych miejscach.
3. Pora dnia: w czasie 2 godziny przed świtem i 2 godziny po świcie daje siłę dobroci i sprzyja ochronie na cały dzień.
4. Krąg przyjaciół: Otaczanie się ludźmi pełnymi dobroci obdarza człowieka prawidłowym rozumieniem życia i inspiruje do rozwoju duchowego.
5. Działalność i praca: w dobroci [człowiek – Z.Z.] stawia sobie za cel wewnętrzne oczyszczenie, bezinteresowną pomoc ludziom, działalność charytatywną i duchowe oświecenie społeczeństwa, wyzbywając się zewnętrznych, materialnych sukcesów.
6. Świąta i rytuały: ceremonie święte w dobroci sprzyjają świadomości duchowej. Świąta związane są z duchowymi objawieniami, napełniają duchową radością i wznoszą świadomość.

Kościół Naturalny przejawem wolności i tolerancji religijnej w Polsce

7. Pisma i książki: w dobroci przypominają o naszej duchowej naturze i najwyższym celu życia; takie źródła skłaniają nas do refleksji nad transformacją wewnętrzną i samodoskonaleniem.

8. [Głosić – Z.Z.] Mantry, modlitwy i pieśni, które bezinteresownie wysławiają Stwórcę i opisują rzeczywistość duchową. Pieśni które zawierają duchowy i filozoficzny pogląd na życie. Muzyka, która uspokaja i wznosi świadomość. To przewodnicy dobroci i energii duchowej.

9. Medytacja: to o czym myślimy i na czym się skupiamy. Myśli i plany o oczyszczeniu własnego istnienia, medytacja która pozwala zrozumieć różnicę między duszą, a ciałem. Wewnętrzne pragnienie poznania Stwórcy, a także pragnienie żeby mu służyć realizując jego plan.

10. Urodzenie: Ci którzy przestrzegali poczęcia dzieci dbając o duchowe i fizyczne zdrowie przyszłego pokolenia dają dzieciom urodzenie w dobroci. Dając im po urodzeniu niezbędną czystość duchową sprzyjającą wzrostowi wewnętrznemu”.

ŚCIEŻKA ROZWOJU CZŁOWIEKA/WIERNEGO KOŚCIOŁA NATURALNEGO

Człowiek powinien żyć w dobroci z dwóch powodów. Po pierwsze, daje ono człowiekowi najwyższą jakość życia, „kiedy odżywia się czystą żywnością, czystą literaturą duchową, otrzymuje tylko czystą wiedzę, widzi tylko czyste obrazy i słucha czystych dźwięków”. Istota żyjąca w takich warunkach „maksymalnie harmonizuje to ludzkie ciało z umysłem i z innymi istotami żywymi, całym światem ożywionym i nie ożywionym”. Po drugie, „dobroć stwarza idealne warunki dla duchowego rozwoju człowieka i jest ona najwyższą z energii materialnych”. Życie w takich warunkach sprawia, że „ciało staje się zdrowe, umysł jasny i stabilny, co jest niezwykle ważne dla rozwoju i wiedzy duchowej oraz praktyki medytacji” i w rezultacie daje ono człowiekowi „dostęp do lepszego z obu światów – materii i ducha”. W dość prostym ujęciu dobroć jest podstawą moralności, która z kolei jest podstawą duchowości.

Doktryna Kościoła Naturalnego neguje człowieka jako twórcę (lub stwórcę) fundamentalnych praw natury i praw człowieka, bo te „autentyczne prawa są zawsze prawidłowe wszędzie, w każdym czasie i dla wszystkich”. Człowiek może te prawa tylko odkrywać i badać dla dobra wspólnego. Im lepiej je zrozumiemy, „tym bardziej harmonijne staje się nasze życie”. Głównym osiągnięciem ludzi jest odkrycie źródła prawdy, czyli stwórcy. I tam, gdzie „są prawa tam jest i ich prawodawca – Stwórca”.

Kościół Naturalny nie zamyka się przed osobami z rodzin dysfunkcyjnych, czyli takich, które urodziły się „bez zachowania należytej duchowej i fizycznej czystości”, i oferuje takim osobom możliwość „poprawy defektów naszego

urodzenia poprzez ponownie narodzenie w drodze inicjacji przez nauczyciela duchowego”. Nauczyciel duchowy ma stać się w tym przypadku „naszym duchowym ojcem i przekazuje nam w procesie inicjacji wiedzę duchową”, po to żeby doprowadzić nas do „duchowego ponownego narodzenia”. A to już prosta droga do „rozwinęcia czystej, bezinteresownej miłości do Stwórcy”, czyli „powrotu do duchowej rzeczywistości, pełnej wieczności, wiedzy i błogości”.

STOSUNEK DO ŻYCIA POZAGROBOWEGO

Kościół Naturalny wierzy, że dusza ludzka jest nieśmiertelna. Wierni Kościoła dążą do samodoskonalenia się zgodnie z jego regułami i w ten sposób przygotowują swoje dusze na połączenie ze stwórcą po fizycznej śmierci.

DUCHOWNI I WŁADZE KOŚCIOŁA NATURALNEGO

Kościółowi Naturalnemu znany jest stan kapłański/duchowny i nie jest on zarezerwowany wyłącznie dla mężczyzn²⁹. Przedstawiciele Kościoła do organu rejestrowego napisali: „Odnosząc się do uprawnień duchownych Kościoła Naturalnego, wskazujemy że duchowni mogą używać wymiennie tytułów: kapłan/kapłanka, duchowny/duchowna lub misjonarz/misjonarka. Nie są to odrębne funkcje w Kościele Naturalnym”.

O wymogu celibatu i o życiu we wstrzemięźliwości płciowej przez kapłanów i kapłanki statut Kościoła milczy. Od kandydata na duchownego (duchowną) wymaga się spełnienia łącznie (art. 14) trzech warunków, tj.: ukończenia 18 lat, zdania egzaminu z doktryny Kościoła przed Radą Kościoła i wykazywanie się nieskazitelnym charakterem. O powołaniu osoby do pełnienia statusu duchownego lub pozbawienia tego statusu uprawniona/y jest wyłącznie Naczelna lub Naczelny Kościoła. Duchowni są ustanawiani na czas nieokreślony, ale mogą być pozbawiani swojego statusu z przyczyn enumeratywnie wymienionych w statucie (art. 15). Wśród tych przyczyn jest: postępowanie lub głoszone poglądów w oczywisty sposób niezgodnych z doktryną Kościoła, moralnością oraz dobrymi obyczajami lub rażące naruszenie postanowienia statutu Kościoła.

29 W Internecie można znaleźć błędne informację o wyższych duchownych tego Kościoła, nazywanych kardynałami, i to, że działa około setki duchownych oraz że zwierzchnicy władz kościelnych działają we wszystkich 16 województwach w Polsce, a samych wyznawców jest kilka tysięcy; zob. S. Klauziński, *Jak i po co zakładać własny Kościół? Wyjaśniamy na przykładzie Kościoła Naturalnego*, <https://oko.press/kosciol-naturalny-zarejestrowany-mswia-zwiazek-wyznaniowy/> [dostęp: 10 maja 2022]; I. Nestioruk, *Kościół Naturalny. Nowe tajemnicze wyznanie zarejestrowane w Polsce. Religioznawcy o nim nie słyszeli*, <https://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/7,114883,28098885,polska-oficjalnie-uznala-nowa-religie-religioznawcy-nigdy-nie.html> [dostęp: 10 maja 2022]; forum portalu Racjonalista, <http://www.racjonalista.pl/forum.php/s,871839> [dostęp: 14 maja 2022].

Kościół Naturalny przejawem wolności i tolerancji religijnej w Polsce

Wydaje się, że kolegialna Rada Kościoła jest najwyższą władzą w tym związku wyznaniowym, i nawet Naczelną Kościoła może pozbawić statusu duchownego. Prawa i obowiązki duchownych Kościoła zostały enumeratywnie wymienione w art. 16 statutu i należą do nich m.in. życie w zgodzie z doktryną Kościoła oraz głoszenie jej; organizowanie i przewodniczenie obrzędom religijnym oraz modlitwom; kierowanie Kościołem oraz jego Gminami Wyznaniowymi; organizowanie i prowadzenie działalności charytatywnej, charytatywno-opiekuńczej oraz imprez o celach edukacyjnych, moralnych i kulturalnych; udzielanie pociechy religijnej wiernym, gdziekolwiek się znajdują (czyli rodzaj duszpasterstwa specjalnego); sprawowanie posług religijnych; szkolenie i wspieranie wiernych w realizacji zadań i misji Kościoła i Gmin Wyznaniowych; podejmowanie działań mających na celu powstawanie nowych Gmin Wyznaniowych; udział w krajowych i międzynarodowych misjach kościelnych, społecznych, edukacyjnych, humanitarnych, pokojowych, medycznych i artystycznych; wspieranie innych duchownych w ich służbie; pełnienie funkcji katechetów.

NACZELNA KOŚCIOŁA NATURALNEGO

Dożywotnią funkcję Naczelnej Kościoła sprawuje Hanna Czubek z Gdańska (ul. Kartuska 191a)³⁰. Do jej kompetencji należy m.in. reprezentowanie Kościoła (w stosunkach wewnętrznych i zewnętrznych), zwierzchnictwo nad duchowieństwem i zarządzanie ruchomym i nieruchomym majątkiem Kościoła. Od kandydata/ki na Naczelną/ego wymaga się określonych kwalifikacji, m.in. ukończenia 30 roku życia, cieszenia się nieskazitelną postawą moralną i doskonałej znajomości doktryny Kościoła Naturalnego.

RADA KOŚCIOŁA

Jest najwyższym organem kolegialnym w Kościele Naturalnym, złożonym z duchownych tego Kościoła, liczącym od pięciu do 13 członków, wraz z Naczelną Kościoła. Pierwszy skład Rady Kościoła liczy pięć osób i jej członkami są założyciele Kościoła, czyli członkowie jego Komitetu Założycielskiego, a ich członkostwo w Radzie Kościoła jest niezbywalne i dożywotnie. Sam członek Rady może sobie skrócić czas sprawowania tej funkcji i zakończyć członkostwo na skutek rezygnacji złożonej do Naczelnej Kościoła. Później wybrani członkowie Rady mają mieć kadencję już tylko pięcioletnią.

Rada Kościoła na swoje posiedzenia zbierać się powinna nie rzadziej niż raz w roku, w każdą третią niedzielę listopada, o godzinie 12.00. W praktyce

³⁰ Kościół Naturalny prowadzi też własną stronę internetową pod adresem <https://kosciolnaturalny.pl>.

zbiera się częściej w celu administrowania sprawami Kościoła, rozwiązywania różnych spraw w skali całego kraju i organizujących się dopiero w terenie jednostek podstawowych, lokalnych, jakim są Gminy Wyznaniowe. Chodzi głównie o wymianę informacji pomiędzy gminami, informowanie świeżo powoływanych władz Gmin (przełożonych) o sytuacji wiernych na danym obszarze, ale i o sytuacji całego Kościoła.

Przejawem zachowania zasady demokracji wewnątrz struktur organizacyjnych Kościoła jest dwuinstancyjność decyzji, czyli możliwość odwołania się do organu kolejalnego, czyli do Rady Kościoła.

FORMY ŻYCIA RELIGIJNEGO

Od wiernych Kościoła Naturalnego nie wymaga się „tworzenia, rzeźbienia, lepienia posągów i postaci bożków”, ale dla wielbienia stwórcy wystarczy, że „patrzą na dziecko, osobę ukochaną, ale i wroga, rośliny i zwierzęta, ale i krople deszczu czy płatek śniegu”. Nawet podziwianie świata naturalnego, indywidualnie lub grupowo, jest „indywidualnym obrzędkiem, rytuałem i ceremonią – odbywającą się indywidualnie w sercu każdego”³¹.

Medytacje wiernych są „modlitwą i rozmową” ze stwórcą i są konieczne do wywołania w swoim sercu uczucia miłości i życia w niej. Dostrzegają tu pewną analogię do medytacji mnichów buddyjskich, „którzy łączą się ze Stwórcą i godzinami trwają w tym połączeniu, pielęgnując i wzmacniając w sobie to połączenie i uczucie jedności”.

Wierni mogą odprawiać „magiczne rytuały”, które mają w efekcie doprowadzić do „koherencji serca”. Przykładowo może to być „rytualne palenie ziół z intencją, rytualne palenie ognisk z intencją, uzdrawianie na odległość”. Wierni powinni mieć postawę proekologiczną i dbać o przyrodę, bo „energia roślin jest nam potrzebna jako pożywienie dla ciała i ukojeniem duszy”. Rytuałom tym powinny towarzyszyć „śpiew, muzyka, spotkania, wspólna praca i modlitwa oraz tworzenie czegoś”. Zresztą „Każda chwila dana nam w tym życiu jest celebracją i rytuałem samym w sobie. Życie to rytuał i życie jest najwyższą celebracją woli Stwórcy”.

Spotkania wiernych Kościoła Naturalnego mają być analogiczne do pierwszych chrześcijan (i Koptów). „Spotkania nie są wymuszeniem ani obowiązkiem tylko wynikiem chęci i potrzeby duchowej do spotkania”. Mogą odbywać się w różnym gronie, w poszczególnych gminach wyznaniowych lub w szerszej

³¹ Materiały z DWRMNiE, Informacja o podstawowych zasadach religijnych Kościoła Naturalnego, DWRMNiE-WROOA-65350-172019.

Kościół Naturalny przejawem wolności i tolerancji religijnej w Polsce

społeczności. Ich częstotliwość jest determinowana fazami księżyca (pełnia, now) lub wschodem i zachodem słońca.

Obecnie, z uwagi na małą liczbę wiernych, spotkania takie odbywają się w prywatnych domostwach lub w plenerze, zaś w przyszłości mają się odbywać w siedzibie Gmin Wyznaniowych Kościoła. Celem mają być „medytacje, modlitwy, wspólne rozmowy, nauki, filozoficzne debaty; duchowni, ale i członkowie wspólnoty służą wsparciem dla potrzebujących pobratymców, wsparciem duchowym, wsparciem słownym, ale i materialnym”.

POZYSKIWANIE WIERNYCH W KOŚCIELE NATURALNYM

Pozyskiwanie wiernych jest dobrowolne i pozbawione przymusu. Każdy zainteresowany przystąpieniem może najpierw uczestniczyć na zasadzie niezobowiązującego obserwatora spotkań, zanim oficjalnie dołączy do wspólnoty wiernych Kościoła Naturalnego. Na takie spotkania może przychodzić sam lub z rodziną albo znajomymi. Członkiem Kościoła może zostać każda osoba (pełnoletnia i niepełnoletnia; mężczyzna i kobieta), która dobrowolnie zaakceptowała jego doktrynę i złożyła pisemną deklarację członkowską (zob. ryc. 2) Radzie Kościoła lub przełożonemu/jej Gminy Wyznaniowej. Zatem nie ma przeszkód żeby była to osoba małoletnia, ale zgodę na przystąpienie musi podpisać jego opiekun prawny (np. rodzic). Natomiast „po osiągnięciu głębokiego zrozumienia istnienia może stać się również duchownym Kościoła”.

Założyciele swoim życiem i czynami są wzorem dla kolejnych osób chętnych do wstępowania do grona wiernych Kościoła, a ci z kolei dla następnych potencjalnych członków. W ten sposób zorganizowało się obecne grono wiernych Kościoła, poczynając od 1995 r. Pod patronatem Kościoła Naturalnego tworzą się nieformalne grupy wiernych, które z czasem organizują się w formalne Gminy Wyznaniowe, wybierani są ich przełożeni, organizują spotkania, często jeszcze bez swojego duchownego. Wierni są rozsiani po całej Polsce, a nawet poza granicami naszego kraju.

Ze strony internetowej wynika, że Kościół tworzą obecnie 52 gminy i wspólnoty krajowe oraz dziewięć zagranicznych w siedmiu krajach (w Czechach, Irlandii, Norwegii, Szwajcarii, Ukrainie i Włoszech oraz w Kenii)³². W tym Kościele można należeć tylko do jednej gminy wyznaniowej.

³² Chociaż na innej stronie internetowej Kościoła Naturalnego wymienia się imiennie 25 gmin wyznaniowych w Polsce (Bartoszyce, Bielsko-Biała, Biskupiec, Bydgoszcz, Chwaszczyno, Dęba, Gdańsk, Gdynia, Górki Wielkie, Juszkowo, Kluczbork, Knyki, Kochanowo, Kościerzyna, Łeba, Łódź, Najdymowo, Podgórze, Przemilów, Skarlin, Sierakowice, Wejherowo, Wierciny i Wilkowice); zob. <https://kosciolnaturalny.pl/testowa-z-adresami/> [dostęp: 10 października 2022].

ŚWIĘTA KOŚCIELNE

Wierni powinni codziennie medytowanie wobec stwórcy, czyli dokonywać tzw. celebracji życia w dowód „wdzięczność za cud stworzenia”. Czynności te mają na celu m.in. „wyciszenie myśli, emocji, mentalne oczyszczenie ciała oraz wypełnienie się miłością i spokojem”. Wierni Kościoła powinni spotykać się na modlitwach przynajmniej trzy razy w roku celem przeżywania (celebrowania) najważniejszych (dużych) świąt liturgicznych. Święto obfitości, zwane też świętem witalności i płodności, celebrowane jest 22 czerwca. Z kolei wigilia, zwana też świętem triumfu światła nad ciemnością, odbywa się 22 grudnia. 25 grudnia obchodzone jest Święto Nowego Narodzenia.

Ponadto wierni Kościoła powinni spotykać się grupowo na mniejszych celebracjach, odbywanych co najmniej dwa razy w miesiącu w każdej gminie wyznaniowej. Przy czym część tych spotkań ma charakter „medytacji wznoszących i oczyszczających” i odbywa się podczas tzw. pełni³³, a część ma charakter „medytacji wzrastania i budowania” i odbywa się podczas tzw. nowiu³⁴.

Pierwsze z nich mają za zadanie „oczyścić umysł i ciało fizyczne od wszelkich naleciałości, programów, negatywnych i destrukcyjnych emocji i przekonań, które pojawiają się w każdym z nas, jako istot posiadających ułomny – poddający się programowaniu i kontroli otaczającego świata umysł”. Z kolei drugie pojawiają się, by „umocnić i budować silną i sztywną aurę, zbudować silny fundament wiary i miłości, miłości do siebie, Stwórcy i każdej istoty oraz pielęgnacja tych uczuć”.

MIEJSCA SPOTKAŃ WIERNYCH

Jest ich wiele. Ci wierni, którzy mieszkają blisko Morza Bałtyckiego, spotkania organizują sobie na plażach. Natomiast pozostali na łonie natury, w terenie, najczęściej w obszarach dzikiej przyrody (polany, łąki w sąsiedztwie lasów). Z kolei mieszkańcy południa Polski najczęściej u podnóża gór lub na ich wierzchołkach. Zwykle wybierane są miejsca oddalone od osiedli ludzkich i cywilizacji. Tam zgromadzeni wierni z duchownym na czele odprawiają rytuał palenia ognisk i ziół, medytacji, wspólnych rozmów i intencji, „obcując z naturą podnoszą swoje wibracje i świadomość jak robili to nasi praojcowie”. Są to spotkania zwykle kilkudniowe, ale ich długość zależy od indywidualnych potrzeb wiernych i ich rodzin oraz najbliższych.

33 Spotkania podczas pełni jesiennej w 2021 r. odbyły się: 2 września, 31 października, 30 listopada i 30 grudnia.

34 Spotkania podczas nowiu jesienno-wiosennego w 2021 r. odbyły się: 17 września, 16 października, 15 listopada i 14 grudnia.

Kościół Naturalny przejawem wolności i tolerancji religijnej w Polsce

Spotkania religijne na łonie natury mają na celu zintegrowanie wiernych i ich rodzin, ale także mają oni „doznać połączenia z matką ziemią wyzbycie się dóbr doczesnych, odcięcie od cywilizacyjnych «udogodnień i rozpraszczy», podziwiać naturę, wyciszyć umysł i wypiełgnować na kolejne miesiące silne połączenie ze Stwórcą”. Zdarza się też, że wierni spotykają się i celebrują w swoich domach, w użyczanych lub najmowanych budynkach, w zależności od potrzeb. Intencją jest „budowanie wspólnej świetlistej energii do połączenia się ze Stwórcą”, a także „budowa silnej pełnej miłości wspólnoty Kościoła Naturalnego”.

STOSUNEK WIERNYCH KOŚCIOŁA DO NATURY

Doktryna Kościoła Naturalnego stoi na stanowisku, że „Człowiek jest z natury dobry i poprzez kontakt z naturą może rozwijać swoją wewnętrzną dobroć. Nie należy bez potrzeby (poza naturalnymi potrzebami żywymi, takimi jak jedzenie, mieszkanie), niszczyć żadnych innych bytów. Natura powinna być przedmiotem podziwu, ponieważ została ona stworzona przez Stwórcę i to w naturze dostrzegamy jego istnienie. Człowiek powinien swoim życiem dążyć do samodoskonalenia, aby przygotować swoją duszę na połączenie ze Stwórcą”.

STOSUNEK KOŚCIOŁA NATURALNEGO DO MAŁŻEŃSTWA

Jest ambiwalentny. Oznacza to, że na forum prawa wewnętrznego Kościoła nie przewiduje się udzielania ślubów ani innych form błogosławieństw religijnych małżeństwa zawartego na innym forum prawnym. Możliwość zawarcia małżeństwa na forum cywilnym (prawa polskiego lub obcego) pozostawia się samym wiernym w granicach „obowiązujących w polskich przepisach prawa, tj. Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego”. Oznacza to możliwość zawarcia małżeństwa tylko monogamicznego i heteroseksualnego.

Wydaje się, że nie wyklucza się możliwości pozostawiania wiernych Kościoła Naturalnego w związku konkubenckim lub stanie bezzennym (panieńskim), ale już chyba nie w bigamicznym, a tym bardziej poligamicznym lub polian-drycznym, co wynika ze słów, że Kościół wierzy w „naturalny porządek rzeczy, a w konsekwencji w naturalny związek kobiety i mężczyzny”.

MISJA EDUKACYJNA KOŚCIOŁA

Kościół Naturalny przywiązuje dużą wagę nie tylko do samego wyznawania i szerzenia wiary, ale do pogłębiania nauk o funkcjonowaniu świata niematerialnego. Wierni mają dążyć do tego, „aby przepełniała ich miłość do Stwórcy,

do siebie i innych istot oraz i współczucie dla innych istot także nieprzyjaciół i oprawców. Kościół Naturalny organizuje różne spotkania, wykłady, wiece i seminaria z przewodnikami duchowymi, naukowcami, naturoterapeutami, zielarzami, specjalistami w swojej dziedzinie zarówno w sferze materialnej, jak i duchowej”.

KOŚCIÓŁ NATURALNY A CHRZEŚCIJAŃSTWO

W Kościele Naturalnym bardzo ważne są wzorce pożądanych zachowań. Skoro nie mają własnych, znanych publicznie osobistości, to posiłkują się wzorcami chrześcijańskimi (katolickimi). Jako przykład do naśladowania podają postać św. Matki Teresy, do której ludzie lgnęli, „gdyż była pełna miłości, była dla nich ostoją i opoką, ukojeniem i nadzieją”. Również właściwym przykładem do naśladowania może być św. Ojciec Pio.

Doktryna religijna Kościoła Naturalnego stoi na stanowisku, że „każdy człowiek, który się pogubił przez materializm, chęć zysku i posiadania – zrozumiał po co przyszedł na tę ziemię i jaki jest jego cel istnienia – do tego dążymy. Materializm zaspokaja nasze ciało, nasze ego, umysł nasz byt fizyczny – ale iskra życia w każdym z nas dąży do połączenia ze Źródłem – poprzez miłość, ale i współczucie i zrozumienie”.

ZAKOŃCZENIE

W mojej ocenie działalność Kościoła Naturalnego jest klasycznym przejawem wolności i tolerancji religijnej, jakie stwarza polski prawodawca. Dostrzec to można na różnych poziomach aktywności tego podmiotu religijnego. To, że czciciele religii naturalnej mogli przez ponad 20 lat swobodnie i bez przeszkód spotykać się i faktycznie uprawiać kult religijny, jeszcze bez formalnej rejestracji, mamy zagwarantowane w art. 53 ust. 1 Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 r., gdzie napisano, że „Każdemu zapewnia się wolność sumienia i religii”.

Również na etapie prawie trzyletniego okresu rejestracji Kościoła Naturalnego polski organ rejestrowy (w zasadzie od grudnia 2018 r. do 3 grudnia 2021 r.) wykazał się daleko idącym liberalizmem w stosowaniu prawa. Mianowicie pozwolono na swoiste „ucieranie” treści statutu i innych dokumentów niezbędnych do rejestracji, wzywając przedstawicieli Komitetu Założycielskiego Kościoła Naturalnego do ich poprawy. Organy państwa wykazały się daleko posuniętą wyrozumiałością w stosowaniu norm prawnych i procedur rejestracyjnych uregulowanych w ustawie o gwarancjach wolności sumienia i wyznania oraz Kodeksie postępowania administracyjnego, a także w rozporządzeniach. Nie

Kościół Naturalny przejawem wolności i tolerancji religijnej w Polsce

kontestowano nadmiernie doktryny wiary (religii naturalnej) i innych form dokumentujących aktywność religijną wiernych instytucjonalizowanego Kościoła Naturalnego. Wszak należy pamiętać, że w literaturze polskiego prawa wyznaniowego postuluje się już od dłuższego czasu zaostreżenie nazbyt jeszcze liberalnych przepisów rejestracyjnych podmiotów wyznaniowych³⁵.

Nowo utworzony podmiot religijny, tj. Kościół Naturalny, z chwilą wpisania go do Rejestru Kościołów i innych związków wyznaniowych w dniu 3 grudnia 2021 r., może się cieszyć wszystkimi prawami i przywilejami zagwarantowanymi podmiotom religijnym uznanym przez państwo polskie. Źródeł tych gwarancji (instytucjonalnej wolności sumienia i wyznania) możemy doszukać się chociażby w art. 25 Konstytucji RP³⁶. Kościół Naturalny może cieszyć się z zasady równouprawnienia z innymi podmiotami religijnymi, autonomii i niezależności od państwa, może się rozwijać i współdziałać w przestrzeni publicznej dla dobra wspólnego i dobra jednostki, a jego wierni korzystać z bezstronności w manifestowaniu swojej wiary oraz szeregu innych praw i wolności³⁷.

Szerzenie wiary w Kościele Naturalnym odbywa się bezinwazyjnie i dobrowolnie. Wierni powinni dążyć do samodoskonalenia się, a ich dusza jest nieśmiertelna. Wierzą w naturalny porządek rzeczy, w tym w naturalny związek kobiety i mężczyzny, i dopuszczają możliwość zawarcia ślubu cywilnego.

Wyznawcy Kościoła Naturalnego mają ambitne plany kultowe, chcą wybudować pierwszą swoją Świątynię Natury (w kształcie olbrzymiej kopuły) na własnej, około trzydziestohektarowej działce w pobliżu Słupska. Kościół włada także inną działką położoną w Sudetach. Kult religijny (spotkania i medytacje) póki co odbywa się w prywatnych domach wyznawców lub w terenie, zwykle w czwartki i niedziele. Spotkania są organizowane także przez Internet.

Wierni w szczególny sposób promują kult Polski i polskości, bo twierdzą, że „Polska jest sercem świata od tysięcy lat. Na tym terenie od tysięcy lat rozwija się bogata, demokratyczna kultura, której przedstawiciele, a zwłaszcza jej duchowa elita do dzisiaj doceniają wartość, szczodrość i świętość praw naturalnych”³⁸.

³⁵ Zob. *Warunki rejestracji związków wyznaniowych w wybranych państwach Unii Europejskiej – rekomendacje zmian w Polsce*, <https://ordoiuris.pl/wolnosc-obywatelskie/warunki-rejestracji-zwiazkow-wyznaniowych-w-wybranych-panstwach-unii> [dostęp: 24 kwietnia 2023].

³⁶ A. Mezglewski, H. Misztal, P. Stanisz, *Polskie Prawo Wyznaniowe*, Warszawa 2011, s. 63 i nn.; J. Krukowski, *Polskie prawo wyznaniowe*, Warszawa 2005, s. 53–77; M. Pietrzak, *Prawo wyznaniowe*, Warszawa 2013, s. 21 i nn.

³⁷ Kolejnym ważnym przykładem jest np. ochrona prawna symbolu religijnego Kościoła Naturalnego (ryc. 1), prawo Kościoła i jego jednostek organizacyjnych do nabywania własności gruntów rolnych, swoboda prowadzenia działalności gospodarczej czy też korzystanie ze środków finansowych Funduszu Kościelnego itd.

³⁸ S. Klauziński, dz. cyt.

BIBLIOGRAFIA

ŹRÓDŁA NIEPUBLIKOWANE DRUKIEM

- Materiały Komitetu Założycielskiego Kościoła Naturalnego zdeponowane do organu rejestrowego – Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie (Departament Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych; Wydział Rejestru Kościołów i Innych Związków Wyznaniowych) w Warszawie przy ul. Stefana Batorego 5.
- Statut Kościoła Naturalnego, jako załącznik nr 1 do decyzji MSWiA z dnia 3 grudnia 2021 r. (DWRMNiE-WROOA-65350-1/2019) o rejestracji Kościoła Naturalnego w Polsce.
- Zamirski K., *Wolność publicznych zgromadzeń związków wyznaniowych na przykładzie Kościoła Naturalnego w Polsce*, referat wygłoszony 25 maja 2022 r. w Wigrach na XIX Ogólnopolskim Sympozjum Prawa Wyznaniowego pt. *Dopuszczalne i niedopuszczalne ograniczanie wolności przekonań i kultu*.

AKTY PRAWA POLSKIEGO

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 1999 r. w sprawie rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych, Dz. U. Nr 38, poz. 374.
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, tekst jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 775.
- Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, tekst jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 265.

LITERATURA

- Doktor T., *Nowe ruchy religijne i parareligijne w Polsce. Mały Słownik*, Warszawa 1999.
- Gieysztor A., *Mitologia Słowian*, Warszawa 1982.
- Grott B., *Jan Stachniuk i neopogański ruch Zadruga. Dzieje okupacyjne i powojenne*, „Nomos” 1994, nr 5–6, s. 123–144.
- Krukowski J., *Polskie prawo wyznaniowe*, Warszawa 2005.
- Libiszowska-Żółtkowska M., *Nowe ruchy religijne w zwierciadle socjologii*, Lublin 2001.
- Mezglewski A., Misztal H., Stanisław P., *Polskie Prawo Wyznaniowe*, Warszawa 2011.

Kościół Naturalny przejawem wolności i tolerancji religijnej w Polsce

- Newman J.H., *The Influence of Natural and Revealed Religion Respectively* [w:] tegoż, *Fifteen Sermons preached before the University of Oxford*, Londyn 1896, s. 28.
- Pietrzak M., *Prawo wyznaniowe*, Warszawa 2013.
- Rączka P., Zemła J., *Procedura rejestracji kościołów i innych związków wyznaniowych w Polsce na przykładzie wspólnoty Kościoła Latającego Potwora Spaghetti – studium administracyjnoprawne*, „*Studia Prawnicze*” 2019, nr 3(219), s. 7–35.
- Słownik łacińsko-polski dla prawników i historyków, oprac. J. Sondel, Kraków 1997.
- Sztymmler R., *Kult religijny* [w:] A. Mezglewski (red.), *Leksykon prawa wyznaniowego. 100 podstawowych pojęć*, Warszawa 2014, s. 193–204.
- Szyjewski A., *Religia Słowian*, Kraków 2003.

NETOGRAFIA

- <https://kosciolnaturalny.pl> [dostęp: 15 maja 2022].
- <http://www.racionalista.pl/forum.php/s,871839> [dostęp: 14 maja 2022].
- Perfecki W., *Pytania o Kościół Naturalny*, <https://www.rp.pl/spoleczenstwo/art35688361-pytania-o-kosciol-naturalny> [dostęp: 15 maja 2022].
- Perfecki W., *Tajemniczy nowy kościół*, „*Rzeczpospolita*” 2022, nr 33, 10 lutego, <https://archiwum.rp.pl/artikul/1467605-Tajemniczy-nowy-kosciol.html> [dostęp: 10 lutego 2022].
- Klauziński S., *Jak i po co zakładać własny Kościół? Wyjaśniamy na przykładzie Kościoła Naturalnego*, <https://oko.press/kosciol-naturalny-zarejestrowany-mswia-zwiazek-wyznaniowy/> [dostęp: 10 maja 2022].
- Nestoruk I., *Kościół Naturalny. Nowe tajemnicze wyznanie zarejestrowane w Polsce. Religioznawcy o nim nie słyszeli*, <https://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/7,114883,28098885,polska-oficjalnie-uznala-nowa-religie-religioznawcy-nigdy-nie.html> [dostęp: 10 maja 2022].
- Warunki rejestracji związków wyznaniowych w wybranych państwach Unii Europejskiej – rekomendacje zmian w Polsce*, <https://ordoiuris.pl/wolnoscio-bywatelskie/warunki-rejestracji-zwiazkow-wyznaniowych-w-wybranych-panstwach-unii> [dostęp: 24 kwietnia 2023].

STRESZCZENIE

Kościół Naturalny w swojej doktrynie nawiązuje do tzw. religii naturalnych, które mają być pierwotnymi (prehistorycznymi). Są to wierzenia dużo starsze niż religie objawione, jak np. religia możeszowa, buddyzm, chrześcijaństwo i islam. Religie

naturalne według swoich wyznawców istnieją od zawsze. Historia uprawiania kultu Kościoła Naturalnego w Polsce ma około 27 lat i sięga roku 1995. Jednak proces rejestracyjny (w formie administracyjnej) zakończył się 3 grudnia 2021 r. Kult i doktryna wiary Kościoła Naturalnego: wyznawcy wierzą w najwyższe sacrum, czyli stwórcę świata (boga). Spotykają się w grupach, w prywatnych domach lub w plenerze (najczęściej nad Bałtykiem), aby doznać połączenia z matką ziemią (Gaią). Modlą się, medytują i dyskutują na wzór pierwszych chrześcijan i Koptów. Częstotliwości spotkań są zgodne z fazami księżyca. Najważniejsze święta i spotkania modlitewne to: 21–22 czerwca (przesilenie letnie, święto vitalności i płodności), 22 grudnia (wigilia, święto triumfu światła nad ciemnością) i 25 grudnia (Święto Nowego Narodzenia). Szerzenie wiary odbywa się bezinwazyjnie i dobrowolnie. Wierni powinni dążyć do samodoskonalenia się. Wierzą, że dusza ludzka jest nieśmiertelna i w naturalny porządek rzeczy, w tym w związek kobiety i mężczyzny, jednak dopuszczają możliwość zawarcia ślubu cywilnego.

Słowa kluczowe: Kościół Naturalny, religia naturalna, nowy ruch religijny, związek wyznaniowy, polskie prawo wyznaniowe, prawa człowieka, wolność religijna

SUMMARY

NATURAL CHURCH – A MANIFESTATION OF RELIGIOUS FREEDOM AND TOLERANCE IN POLAND

The Natural Church in its doctrine refers to the so-called natural religions, which are supposed to be primordial (prehistoric). These are beliefs much older than revealed religions such as: the Mosaic religion, Buddhism, Christianity, Islam. Natural religions according to their followers have always existed. The history of worship of the Natural Church in Poland is about 27 years old and dates back to 1995. However, the registration process (in administrative form) of the Natural Church in Poland ended on December 3, 2021. Natural Church's worship and doctrine of faith: adherents believe in the supreme *Sacrum* or Creator of the world (God). They meet in groups, in private homes or in the open air (usually by the Baltic Sea) to experience a connection with mother earth (Gaia). They pray, meditate and discuss, following the example of the first Christians and the Copts. Meeting frequencies are in accordance with the phases of the moon. The most important holidays and prayer meetings, are: June 21–22 – the summer solstice (a festival of vitality and fertility), December 22 – Christmas Eve (a celebration of the triumph of light over darkness) and December 25 – New Year's Day. The spread of faith is carried out non-invasively and voluntarily. The faithful should strive for self-improvement. They believe that the human soul is immortal. They believe in the natural order of things, including the natural union of a man and a woman, but allow for civil marriage.

Keywords: Natural Church, natural religion, new religious movement, religious association, Polish religious law, human rights, religious freedom

Ryc. 1. Symbol religijny Kościoła Naturalnego (w Polsce)³⁹.

³⁹ Rycina ze strony internetowej Kościoła Naturalnego, <https://kosciolnaturalny.pl/> [dostęp: 10 października 2022].

 KOŚCIÓŁ NATURALNY

DEKLARACJA CZŁONKOWSKA

Kościół Naturalny powołany został, aby głosić i szerzyć odwieczne, pierwotne, niezienne i przyrodzone prawa boskie, zawarte w naturze jako jedyną prawdę otrzymaną w darze, jako dzieło Stwórcy Wszechświata. Dla wyznawców Kościoła Naturalnego każda żywa istota jest cudem stworzenia bożego i swego rodzaju świętością, zasługując na pełen szacunek jako dzieło i element Stwórcy.

Uznając te wartości, proszę o przyjęcie mnie w poczet członków Kościoła Naturalnego – Gminy Wyznaniowej

.....

Oświadczam, że znane mi są postanowienia Statutu Kościoła Naturalnego, cele i zadania oraz zasady doktrynalne. Jednocześnie zobowiązuję się do ich przestrzegania i aktywnego uczestnictwa w działalności Kościoła Naturalnego/Gminy Wyznaniowej.

DANE OSOBOWE: (proszę wypełnić czytelnie drukowanymi literami)

Imiona i nazwisko: .....

Adres zamieszkania: .....

.....

Telefon kontaktowy: .....

Adres email: .....

Data: ..... **Czytelny podpis:** .....

OŚWIADCZENIE PRAWNEGO OPIEKUNA OSOBY NIEPEŁNOLETNIEJ

Ja, niżej podpisany ..... oświadczam, że jestem prawnym opiekunem wyżej wymienionego(i) kandydata(ka) na członka Kościoła Naturalnego i zezwalam na jego(jej) członkostwo w tym Kościele.

Data: ..... **Czytelny podpis:** .....

Ryc. 2. Deklaracja członkowska Kościoła Naturalnego⁴⁰.

.....

⁴⁰ Tamże.